

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.411.001.08.2021

Pan
Janusz Wardak
Prezes Stowarzyszenia Akademia Familijna
ul. Polany 18
04-937 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/21/001 Realizacja konkursu „Po pierwsze rodzina!” przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej oraz wybrane organizacje pozarządowe

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie Akademia Familijna ¹ ul. Polany 18, 04-937 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Janusz Wardak, Prezes Stowarzyszenia, od 12 grudnia 2003 r. do chwili obecnej.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawdliwość przygotowania i wykonania zadania publicznego określonego w umowie. 2. Osiągnięcie zakładanych efektów i ocena metod ich pomiaru. 3. Przestrzeganie zasad wykorzystania środków.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2021 (I półrocze). Dla realizacji celu kontroli zostały wykorzystane także dane statystyczne oraz dokumenty sporządzone przed i po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontroler	Piotr Narel starszy inspektor kontroli państwowej upoważnienie do kontroli nr KPS/43/2021 z dnia 12 sierpnia 2021 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1)</p>

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Stowarzyszenie Akademia Familijna, w okresie objętym kontrolą zrealizowało zadania w ramach I edycji konkursu „Po pierwsze rodzina!”, na które otrzymało z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej⁴ kwotę 220 tys. zł, wydatkowaną w całości do 31 grudnia 2020 r.

Stowarzyszenie osiągnęło zakładane w ofercie i umowie efekty i rezultaty projektu. Zakres przedmiotowy działań oraz cele, wyrażone wskaźnikami nakładu, produktu i rezultatu, zostały zrealizowane.

Prawidłowo sfinansowało i rozliczyło koszty kwalifikowane w ramach kontrolowanego projektu. Posiadało wyodrębnioną ewidencję księgową wydatków związanych z projektem dofinansowanym przez Ministerstwo, terminowo sporządziło i przedstawiło sprawozdanie z wykonania zadań, rozliczeń końcowych oraz osiągnięcia założonych w umowie celów i wskaźników.

Działania podjęte w związku z realizacją zadań obejmujących poszczególne formy promocji polityki prorodzinnej, zostały przez Stowarzyszenie prawidłowo udokumentowane oraz zostały wykonane przez personel o kwalifikacjach określonych we wniosku i umowie.

¹ Dalej: Stowarzyszenie.

² Dz. U. 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: MRPiPS lub Ministerstwo.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia jednak, że w trakcie realizacji powyższego projektu Stowarzyszenie nie w pełni przestrzegało określonych w umowie z MRPiPS zasad wykorzystania przyznanych środków oraz przyjętych w programie konkursu.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły:

- przesunięć wysokości wydatków pomiędzy rodzajami kosztów bez informowania przez Stowarzyszenie Ministerstwa o występujących różnicach wynikających z poszczególnych zwiększeń bądź zmniejszeń wydatków;
- zakupu laptopa, pomimo braku wykazania konieczności tego zakupu w ofercie oraz nieprzekazania informacji przez Stowarzyszenie do Ministerstwa o konieczności dokonania tego zakupu do celów realizacji zadań konkursowych, w trakcie trwania umowy;
- polityki rachunkowości, która nie spełniała wymogów określonych w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵.

Mimo stwierdzonych nieprawidłowości w realizacji konkursu „Po pierwsze rodzina!” w 2020 r., w ocenie NIK, działania Stowarzyszenia przyczyniły się do osiągnięcia założonych celów w zakresie promocji polityki prorodzinnej, określonych w przedstawionej ofercie i umowie z Ministerstwem.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prawdliwość przygotowania i wykonania zadania publicznego określonego w umowie.

Opis stanu faktycznego

1.1 Stowarzyszenie zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym 12 grudnia 2003 r. Celem działania Stowarzyszenia jest m.in.: inicjowanie i prowadzenie działalności oświatowej, wychowawczej i naukowej oraz promocyjnej w zakresie szkolenia dorosłych, w tym rodziców i wspierania rodzin w procesie wychowania dzieci i młodzieży zgodnie z integralną koncepcją osoby ludzkiej; promowanie współpracy rodziców i nauczycieli w procesie wychowania dzieci i młodzieży; umożliwienie korzystania z działalności statutowej prowadzonej przez Stowarzyszenie; integracja i rozwój współpracy międzyludzkiej i pomiędzy podobnymi organizacjami; dążenie do tworzenia warunków ułatwiających realizację podobnych projektów szkoleniowych i wychowawczych, prorodzinnych, w duchu kultury i cywilizacji chrześcijańskiej: polskiej i europejskiej⁷.

Prezes Stowarzyszenia jest jednocześnie członkiem Rady Rodziny, będącej organem opiniodawczo-doradczym ministra rodziny, powołanej 5 grudnia 2019 r. przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na czteroletnią kadencję, która opracowała założenia projektu.

(akta kontroli str. 7-22, 430, 545)

Stowarzyszenie wzięło udział w I edycji otwartego konkursu ofert w zakresie promocji rodziny „Po pierwsze rodzina!” na 2020 rok, organizowanym przez Ministerstwo, składając w dniu 27 czerwca 2020 r. ofertę za pośrednictwem platformy „witkac”, pn. „Rodzice dają radę!” – Stworzenie i rozpowszechnienie bazy materiałów medialnych

⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 217, ze zm., dalej: uor.

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Cele działania Stowarzyszenia oraz sposoby ich realizacji zostały określone w rozdz. II § 8 i 9 Statutu Stowarzyszenia uchwalonym przez Radę Nadzorczą Stowarzyszenia w dniu 10 września 2012 r.

związanych z posiadaniem i wychowywaniem dzieci⁸. Zgodnie z art. 13 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 31 ustawy dppw Minister ogłosił konkurs ofert, w ramach którego zostały dofinansowane projekty informacyjno-edukacyjne i szkoleniowe służące zmianie społecznej, polegającej na usytuowaniu dobra rodzin w centrum działań wspólnoty na wszystkich poziomach jej funkcjonowania.

Oferta Stowarzyszenia złożona do MRPiPS zawierała m.in. określenie miejsca realizacji zadania, opis poszczególnych działań w zakresie realizacji zadania i harmonogram w podziale na działania. Opis działań zawarty w ofercie był spójny z załączonymi: harmonogramem i kosztorysem. W złożonej do Ministerstwa ofercie przedstawiono:

- a) cel projektu – określono go jako stworzenie i rozpropagowanie bazy materiałów medialnych (artykuły, filmy, memy, ebooki, podcast, itp.), których celem będzie zmniejszenie stresu związanego z posiadaniem i wychowywaniem dzieci oraz wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców poprzez dostarczenie rzetelnych informacji w najczęściej spotykanych obszarach z tej dziedziny i pomoc rodzicom w zmniejszeniu ich obaw przed posiadaniem dzieci;
- b) podstawę merytoryczną, artykułującą tezę, że problemy z wychowaniem dzieci stanowią jedną z barier demograficznych, co ma potwierdzenie w badaniach socjologicznych;
- c) przebieg projektu:
 - faza I, polegająca na wygenerowaniu listy zagadnień poprzez pracę ekspertów z dziedziny wychowania, marketingu i mediów cyfrowych, dla których zostaną stworzone lub zakupione materiały medialne;
 - faza II, polegająca na stworzeniu lub/i zakupieniu materiałów medialnych dla zagadnień wygenerowanych w fazie I, gdzie zaplanowano wykorzystanie: artykułów, filmów, animacji, memów, podcastów, audiobooków i ebooków. Które zostaną umieszczone w rozbudowanej wersji strony internetowej Stowarzyszenia. Materiały miały być również dystrybuowane na kanałach społecznościowych Facebook, Instagram i TikTok;
 - faza III, polegająca na promocji powyższych materiałów, które będą promowane w sieci Internet z wykorzystaniem mechanizmów: reklam Google Ads, reklama na platformie YouTube, reklama i promocja w mediach społecznościowych: Facebook, Instagram, TikTok oraz promocja z wykorzystaniem influencerów;
- d) zasięg terytorialny projektu - ogólnopolski;
- e) adresatów projektu, którymi określono grupę docelową, jako małżeństwa i osoby żyjące w stałych związkach, w których kobiety są w wieku 24-40 lat, z terenu Polski;
- f) planowane efekty realizacji projektu, określono jako grupę docelową określoną powyżej jako adresatów projektu dostępne przez media społecznościowe (Facebook, Instagram, TikTok) liczącą 3200 tys. osób. Stowarzyszenie planowało uzyskać w powyższej grupie docelowej między 3300 tys. a 6 mln odsłon materiałów w mediach społecznościowych oraz około dwóch tys. wejść na stronę z materiałami poprzez wyszukiwarkę internetową. Realizację powyższych wskaźników zakładano pod warunkiem utrzymania cen przez Facebooka;

⁸ Podmiot ten był uprawniony do wzięcia udziału w konkursie, gdyż spełniał wymogi określone w rozdziale II „Kto może ubiegać się o przyznanie dotacji?”, jak również warunki określone w pkt 1, gdzie jako instytucje uprawnione wskazano podmioty wymienione w art. 3 ust. 2 i art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, ze zm., dalej: ustawa dppw). Posiadał również wymagane doświadczenie w realizacji projektu informacyjno-edukacyjnego na rzecz rodziny, co wykazano załączając do oferty prezentację, o której mowa w części A rozdz. IV pkt 3 lit. f Regulaminu konkursu.

g) planowane działania promocyjne oraz sposoby ich realizacji – reklamy w wyszukiwarce Google, reklamy na platformie YouTube oraz reklama i promocja postów w mediach społecznościowych Facebook i Instagram, a także ich promocja z wykorzystaniem influencerów;

h) zespół realizujący projekt, wraz z określeniem zadań.

Do oferty załączono harmonogram określający poszczególne etapy realizacji projektu w całym okresie trwania umowy, od dnia rozpoczęcia 1 września 2020 r. do jego zakończenia z dniem 31 grudnia 2020 r. Przewidziano w nim: spotkania ekspertów w celu zdefiniowania kluczowych zagadnień; zakup i produkcję materiałów medialnych; dostosowanie strony internetowej do potrzeb projektu; działania promocyjne oraz koordynację administracyjną projektu.

W ofercie przedstawiono kosztorys projektu, określając jego całkowity koszt na 220 tys. zł, pokryty w całości z otrzymanej dotacji. Na poszczególne działania zaplanowano: 20 tys. zł na spotkania ekspertów i koordynację merytoryczną projektu; 31 tys. zł na zakup materiałów medialnych; 32 tys. zł na produkcję materiałów medialnych; 15 tys. zł na dostosowanie strony internetowej Stowarzyszenia do potrzeb projektu; 96 tys. zł na działania promocyjne oraz 6 tys. zł na koordynację administracyjną projektu. W złożonej ofercie nie wpisano konieczności zakupu laptopa.

Realizacja Promocji wymagała poniesienia dodatkowych kosztów wynikających z podatku VAT. Zakładano, że planowane koszty w wys. 80 tys. zł zawierają już podatek VAT, ale ostatecznie to Akademia musiała naliczyć i zapłacić podatek naliczony zgodnie ze stawką 23%. W związku z tym poniesiono dodatkowy koszt - 18,4 tys. zł związany z pokryciem podatku VAT, dlatego całkowity koszt Działania Promocja wyniósł 114,4 tys. zł zamiast planowanych 96 tys. zł.

Do oferty załączono również prezentację na temat jednego, zrealizowanego wcześniej przez Oferenta projektu informacyjno-edukacyjnego na temat rodziny, przygotowanego według „Wytycznych do prezentacji”.

Powyzsza oferta spełniała warunki i wymagania oraz zawierała załączniki określone w rozdziale IV pkt 1-4 regulaminu konkursu.

Z informacji uzyskanych z Ministerstwa⁹ wynika, że w dniu 9 lipca 2020 r. dwóch ekspertów dokonało oceny merytorycznej oferty złożonej przez Stowarzyszenie i uzyskała ona po 55 punktów na 60 możliwych oraz została zakwalifikowana pozytywnie. Tego samego dnia dokonano oceny formalnej, w której potwierdzono spełnianie przez ofertę wymogów formalnych konkursu.

(akta kontroli str. 81-93, 563-566)

Stowarzyszenie w dniu 14 września 2020 r. zawarło umowę nr BPD/KR/19/2020 z MRPiPS na realizację zadania publicznego pn. „Rodzice dają radę” – Stworzenie i rozpowszechnienie bazy materiałów medialnych związanych z posiadaniem i wychowywaniem dzieci. Termin realizacji zadania publicznego i poniesienia wydatków na jego realizację określono od 1 września do 31 grudnia 2020 r. Kwota przyznanej dotacji wyniosła 220 tys. zł. W § 4 ust. 1 umowy określono m.in., że: dopuszcza się dokonywanie przesunięć pomiędzy poszczególnymi pozycjami kosztów określonymi w kosztorysie, w wielkościach i na zasadach określonych w regulaminie konkursu. W części A rozdz. VIII „Realizacja zadania publicznego” pkt 3 Regulaminu konkursu określono, że zlecniodawca realizując projekt powinien dokonywać wydatków wg kosztorysu, dopuszczalne są jednak zmiany, nie większe niż w danej kategorii zaplanowanych kosztów, gdzie zmiana do 5% nie wymaga zawarcia aneksu do umowy, a jedynie pisemnej zgody Ministerstwa. Jednak w przypadku braku

⁹ Przez kontrolera w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, u Zastępcy Dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu ds. Polityki Rodzinnej.

pisemnej zgody Ministerstwa na ewentualne zmiany, beneficjent nie mógł dokonywać przesunięć środków. Naruszenie tych postanowień stanowiło pobranie dotacji w nadmiernej wysokości i mogło skutkować rozwiązaniem umowy. Zgodnie z § 9 ust. 6 pkt 2 umowy kwota dotacji pobrana w nadmiernej wysokości podlega zwrotowi wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, tj. na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁰. Umowa na realizację projektu, w okresie jej realizacji nie była zmieniana.

(akta kontroli str. 94-103, 437-460)

W trakcie realizacji umowy Stowarzyszenie dokonało zmian harmonogramu realizacji zadań w poszczególnych kategoriach kosztów.

Ponadto, Stowarzyszenie w trakcie realizacji projektu dokonało zakupu laptopa o wartości 3 tys. zł. Zakup ten nie był wcześniej przedstawiony jako niezbędny w złożonej ofercie. Stowarzyszenie nie poinformowało też Ministerstwa o tym zakupie do końca 2020 r. Nieinformowanie Ministerstwa o powyższych zamianach w okresie realizacji projektu naruszało postanowienia umowy oraz regulamin konkursu. Fakt kupna laptopa oraz dokonane przeniesienia wydatków pomiędzy poszczególnymi rodzajami kosztów przedstawiono dopiero w sprawozdaniu końcowym (zagadnienia te zostały szczegółowo opisane w sekcji dotyczącej nieprawidłowości).

Sprawozdanie z realizacji zadania publicznego: „Rodzice dają radę!” – Stworzenie i rozpowszechnienie bazy materiałów medialnych związanych z posiadaniem i wychowywaniem dzieci, zostało przez Stowarzyszenie złożone terminowo do Ministerstwa w dniu 30 stycznia 2021 r. i przyjęte oraz zatwierdzone jako prawidłowe w dniu 12 marca 2021 r. Ministerstwo podjęło decyzję o nienakładaniu kary na Stowarzyszenie za brak informacji o zmianach w kosztorysie finansowania realizacji zadań w poszczególnych kategoriach kosztów, co motywowano wysoką jakością i bardzo dobrymi efektami realizacji zadania.

Przedłożone sprawozdanie z realizacji zadania, sporządzone przez Stowarzyszenie, było zgodne ze wzorem określonym w regulaminie konkursu. Określenie miejsca realizacji zadania, opis poszczególnych działań w zakresie realizacji zadania i harmonogram w podziale na działania były zgodne z ofertą. Opis działań był spójny z harmonogramem i kosztorysem. Zawierało szczegółowe informacje o realizowanych działaniach, z uwzględnieniem ich zakresów oraz osiągniętych wskaźników.

Kontrola NIK wykazała, że Stowarzyszenie zrealizowało dotowane z konkursu zadania zgodnie z danymi zawartymi w ofercie, umowie i sprawozdaniu oraz z Regulaminem I otwartego konkursu ofert w zakresie promocji rodziny „Po pierwsze Rodzina!” na rok 2020 w okresie od 1 września do 31 grudnia 2020 r.

Osiągnięto następujące trwałe rezultaty:

- Opublikowanie 70 artykułów o tematyce wychowawczej, małżeńskiej i dotyczącej zarządzania domem.
Z opublikowanych na stronie www.akademiafamilijna.pl 70 artykułów, 38 było promowanych na portalach społecznościowych i czytanych przez odbiorców Facebooka (ponad 370 tys. wyświetleń) i użytkowników Instagrama (ponad 738 tys. wyświetleń);
- Utworzenie 18 podcastów o tematyce wychowawczej, małżeńskiej i dotyczącej zarządzania domem.
Z opublikowanych na stronie www.akademiafamilijna.pl 18 podcastów, dwa z nich było promowane na portalach społecznościowych i miały około 270 tys. wyświetleń;

¹⁰ Dz. U. z 2021 r. poz.305, ze zm., dalej: ufp.

- Utworzenie 13 ebooków o tematyce wychowawczej, małżeńskiej i dotyczącej zarządzania domem.
Z opublikowanych na stronie www.akademiafamilijna.pl 13 ebooków, trzy z nich było promowane na portalach społecznościowych i miały ponad 308 tys. wyświetleń;
- Utworzenie 12 animacji o tematyce wychowawczej, małżeńskiej i dotyczącej zarządzania domem.
Z opublikowanych na platformie YouTube i na stronie www.akademiafamilijna.pl 12 animacji, dwie z nich było promowane na portalach społecznościowych i miały ponad 923 tys. wyświetleń;
- Utworzenie memów o tematyce wychowawczej, małżeńskiej i dotyczącej zarządzania domem.
- Opublikowane na stronie <https://www.facebook.com/akademiafamilijna> oraz <https://www.instagram.com/akademiafamilijna> memów.
Zostały wyświetlone przez ponad dwa tysiące odbiorców.

Łącznie 118 produktów wytworzonych w ramach projektu obejrzało około 6873 tys. odbiorców, z 3300-6600 tys. planowanych.

Wyżej wymienione rezultaty, zostały w pełni i wiarygodnie udokumentowane przez platformy internetowe, na których prezentowano materiały Stowarzyszenia w zakresie promocji postaw prorodzinnych.

Głównym rezultatem wynikającym z szerokiego rozpropagowania ww. materiałów medialnych było wzmocnienie kompetencji wychowawczych rodziców poprzez dostarczenie rzetelnych informacji na tematy wychowawcze, małżeńskie oraz inne np. związane z zarządzaniem domem. Poprzez realizację projektu zostały osiągnięte rezultaty, które miały się przełożyć na poprawę jakości życia rodzinnego, a w konsekwencji budowanie silnego i świadomego społeczeństwa. Na podstawie liczby odsłon (wyższej od zaplanowanej) można wnioskować, że rozpropagowane materiały medialne odpowiadały na obawy rodziców w obszarze odpowiedzialności związanej z wychowaniem i mogą w konsekwencji wpływać pozytywnie na chęć posiadania kolejnych dzieci.

W ramach realizowanego projektu w okresie objętym kontrolą zostały podjęte następujące działania:

1. Spotkania ekspertów, które odbyły się w październiku i w listopadzie 2020 r. w celu zdefiniowania kluczowych zagadnień dla projektu i zweryfikowania atrakcyjności już dostępnych materiałów. W powyższym działaniu brało udział dziewięciu ekspertów (łącznie 193 godziny pracy);
2. Zakup materiałów medialnych, w ramach działania dokonano zakupu licencji 70 artykułów oraz 18 podcastów, artykuły zostały napisane przez 11 autorów i rozliczone w ramach dziewięciu umów licencyjnych. Podcasty zrealizowane na potrzeby projektu stanowiły zbiór wypowiedzi i wywiadów Prezesa Stowarzyszenia, które zostały podzielone na 18 tematów;
3. Produkcja materiałów medialnych. W ramach działania utworzono 13 ebooków oraz 12 animacji. Ebooki zostały przygotowane na podstawie umów o dzieło. Nie wykonano dwóch planowanych ebooków z powodu rezygnacji autora. Niemniej tematyka dotycząca anulowanych ebooków pojawia się w czterech opublikowanych artykułach. Kilkuminutowe animacje zostały przygotowane na podstawie umowy o dzieło;
4. Dostosowanie strony internetowej Akademii Familijnej do potrzeb projektu. Została unowocześniona, wdrożono nową szatę graficzną oraz rozszerzoną funkcjonalność na potrzeby projektu. Wszystkie materiały wyprodukowane w ramach realizacji projektu zostały opatrzone logiem informacją o finansowaniu oraz zamieszczone na stronie internetowej Stowarzyszenia w zakładce „Rodzinne inspiracje”, dzięki

czemu są łatwo dostępne i mogą być wykorzystane także po zakończeniu realizacji projektu;

5. Promocja, planowanie mediów i promocja przez następujące środki: reklama i promocja postów w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram) – codziennie przez 59 dni.

Koordinacja projektu prowadzona była w okresie od 1 września do 31 grudnia 2020 r. i polegała na: koordynacji spotkań ekspertów, sprawowaniu kontroli nad zgodnością realizacji projektu z założonym harmonogramem, organizacji dokumentowania i działań sprawozdawczych, finansowych i rozliczeniowych.

W sprawozdaniu końcowym z wykonania zadania nie został zmieniony zakres działań w stosunku do oferty i nie zawierano aneksów umowy z tego powodu. Realizacja zadań została udokumentowana i zewidencjonowana, co potwierdza dokumentacja finansowo-księgowa. Zrealizowane efekty widoczne są na stronach internetowych www.akademiafamilijna.pl oraz w mediach społecznościowych Facebook i Instagram oraz platformie YouTube.

(akta kontroli str. 112-217, 386-395, 415-422, 498)

1.2 Działalność Stowarzyszenia objęta dotacją w ramach realizowanego konkursu miała charakter nieodpłatny, zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy dppw. Stowarzyszenie realizując zadania konkursowe, określone umową nie pobierało wynagrodzenia oraz nie sprzedawało tworzonych i zakupionych utworów i dzieł (artykułów, animacji, filmów, podcastów, ebooków), co było zgodne z art. 7 ww. ustawy stanowiącym, że działalnością nieodpłatną pożytku publicznego jest działalność prowadzona m.in. przez organizacje pozarządowe, za które nie pobierają one wynagrodzenia. W ofercie nie było postanowień określających działalność odpłatną w zakresie realizacji zadań konkursu, Stowarzyszenie nie planowało pobierania świadczeń pieniężnych od odbiorców zadania. W toku kontroli nie stwierdzono, aby uzyskane środki w ramach konkursu „Po pierwsza Rodzina!” były przeznaczone na finansowanie działalności gospodarczej prowadzonej przez Stowarzyszenie.

Wobec powyższego w sprawozdaniu końcowym z realizacji zadań konkursu, Stowarzyszenie nie wykazało przychodów ze sprzedaży utworów i usług, czy działalności odpłatnej przy jego realizacji.

(akta kontroli str. 355-357, 386-395, 507)

1.3 Wg wzoru oferty w pkt III wskazano opis zespołu, który realizował projekt. Określono funkcje poszczególnych osób i ich formalny związek z organizacją oraz o tym że Prezes Stowarzyszenia był członkiem Rady Rodziny przy Ministerstwie. Członkowie oraz współpracownicy Stowarzyszenia, realizujący kontrolowany projekt, posiadali wieloletnie doświadczenie przy współpracy i realizacji analogicznych zadań, w tym zakresie (reklama i promocja, macierzyństwo, polityka prorodzinna).

Ceny poszczególnych działań wykonywanych i zakupionych w trakcie realizacji projektu ustalono w następujący sposób:

- koszty osobowe zostały ustalone poprzez analizę dokonaną przez zaangażowane grono ekspertów, dokonaną w oparciu o koszty ich pracy w podobnych projektach i zostały one ustalone na podobnym poziomie jak w innych projektach;
- koszty rozwiązań informatycznych zostały ustalone na podstawie analizy rynkowej podobnych rozwiązań i porównanie konkurencyjnych ofert;
- koszty prowizji agencyjnych za reklamy poprzez analizę standardów rozliczeń prowizyjnych w agencjach reklamowych;
- koszty reklamowe – na podstawie cennika serwisów, w których kupowana była reklama.

(akta kontroli str. 84, 487-488)

1.4 Zgodnie z art. 16 ust. 5 ustawy dppw wydatki Stowarzyszenia finansowane ze środków Ministerstwa ewidencjonowano na specjalnie do tego wyodrębnionych kontach analitycznych kosztów zespołu „5” w podziale na poszczególne zadania oraz w ramach zadań na poszczególne rodzaje kosztów wg budżetów.

Badanie, wszystkich 107 dokumentów księgowych z realizowanego projektu, stanowiących podstawę dokonania wydatków w ramach zadania na kwotę 220 tys. zł wykazało, że:

- każdorazowo rozliczane wydatki poniesiono w okresie realizacji projektu;
- wszystkie rozliczone wydatki przewidziane były w budżecie projektu, z wyjątkiem zakupu laptopa;
- koszty poniesiono zgodnie z warunkami określonymi w regulaminie i umowie oraz harmonogramie o dotacje, jednak część wydatków dokonano niezgodnie z zasadami dotyczącymi ich przenoszenia pomiędzy poszczególnymi kategoriami kosztów;
- koszty były rozliczne na podstawie dowodów księgowych;
- wszystkie dowody objęte badaniem spełniały wymogi formalne dowodów księgowych określonych w art. 21 ust. 1 uor oraz zawierały zapis obejmujący dane o umowie i zadaniu finansowanym z dotacji, opis merytoryczny zadania, przeznaczenie oraz informację o wysokości rozliczenia środków;
- zawierały informację z jakich środków wydatkowana kwota została pokryta, i w ramach jakiej umowy. Informacja ta była podpisana przez osobę odpowiedzialną za sprawy dotyczące rozliczeń finansowych Stowarzyszenia;
- każda kategoria kosztów posiadała w planie kont wyodrębnione konto analityczne;
- zbadane dowody księgowe opłacane ze środków konkursu na odwrocie zawierały trwały zapis obejmujący: szczegółowy opis operacji gospodarczej, której dotyczyły płatność; potwierdzenie sprawdzenia poprzez podpis osoby upoważnionej z datą złożenia podpisu.

Objęte kontrolą rozliczenia kosztów nie wykazały wydatków niekwalifikowanych.

Wydatki zostały prawidłowo zaksięgowane w poszczególnych kategoriach, określonych w kosztorysie realizacji zadania¹¹.

W wyniku powyższego należy stwierdzić, że ewidencja księgowa kosztów była prowadzona prawidłowo, a sprawozdanie końcowe rzetelnie przedstawiało wydatkowanie otrzymanych środków na realizację programu. Poszczególne kategorie kosztów były prawidłowo ewidencjonowane i wykazane w sprawozdaniu końcowym. Limity kosztów związanych z obsługą realizacji zadania nie zostały przekroczone, jednak Stowarzyszenie realizując przesunięcia wysokości poniesionych wydatków pomiędzy poszczególnymi kategoriami kosztów nie informowało o tym Ministerstwa, do czego było zobligowane postanowieniami zawartymi w Regulaminie konkursu. Poniesione koszty były uzasadnione sposobem realizacji zadania.

(akta kontroli str. 104-236, 355-385, 411-413)

1.5 W okresie realizacji zadań konkursowych wszelkie płatności dokonywano drogą bezgotówkową, za pomocą przelewów środków pieniężnych z odrębnego rachunku bankowego Stowarzyszenia, wskazanego do realizacji projektu, bądź kartą płatniczą

¹¹ Analiza ekspercka, 18 dokumentów poz. 1.1 na kwotę 12 010,32 zł; Koordynacja merytoryczna, 1 dokument, poz. 1.2 na kwotę 8 tys.; Artykuły, 9 dokumentów, poz. 2.1 na kwotę 21 tys. zł; Podcasty, 1 dokument, poz. 2.2 na kwotę 9 tys.; Produkcja animacji, 1 dokument, poz. 3.1 na kwotę 12 tys. zł; Ebooki, 3 dokumenty, poz. 3.2 na kwotę 13 tys. zł; Koordynacja i nadzór merytoryczny, 1 dokument, poz. 3.3 na kwotę 5 tys. zł; Projekt strony www i grafiki, 3 dokumenty poz. 4.1 na kwotę 9360,30 zł; Reklama, 38 dokumentów poz. 5.1 na kwotę 81 tys. zł; Planowanie mediów, 1 dokument, poz.5.2 na kwotę 5 tys. zł; Planowanie promocji, 1 dokument, poz. 5.3 na kwotę 5 tys. zł; Reklama, 21 dokumentów, poz. 5.7 na kwotę 17 395,55 zł; Planowanie mediów, 1 dokument, poz. 5.8 na kwotę 1 115,19 zł; Planowanie promocji, 1 dokument, poz. 5.9 na kwotę 1 115,19 zł; Obsługa księgowa i administracyjna, 7 dokumentów, poz. 6.1 na kwotę 19 999 zł, w tym na zakup laptopa za 2999,00 zł.

dla płatności za pośrednictwem sieci Internet (faktury za usługi internetowe). W toku kontroli nie stwierdzono dokonywania płatności gotówkowych. Cała kwota dotacji w wysokości 220 tys. zł, została rozdysponowana bezpośrednio z rachunku bankowego, za pomocą przelewów i płatności kartą płatniczą (bez wypłat gotówkowych). Stowarzyszenie było jedynym posiadaczem wskazanego rachunku bankowego oraz prowadziło wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową środków finansowych otrzymanych na realizację zadania. Wielkości i tytuły przedstawione w ewidencji księgowej, oraz daty dokonywania przelewów były tożsame z danymi przelewów bankowych i płatności kartą płatniczą. Wykorzystanie dotacji następowało przez zapłatę za zrealizowane zadania, na które dotacja była udzielona, zgodnie z art. 168 ust. 4 ufp.

(akta kontroli str. 355-385)

1.6 Stowarzyszenie zgodnie z art. 4 pkt 8 ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹², podlegało wyłączeniu z obowiązku stosowania przepisów tej ustawy. Zgodnie z zasadą oszczędnego wydatkowania środków publicznych, wydatki powinny być dokonywane po uprzednim rozeznaniu cen rynkowych. Stowarzyszenie nie przedstawiło NIK dokumentacji potwierdzającej dokonywanie weryfikacji cen rynkowych kosztów poszczególnych działań. Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, że rozpoznania rynku dokonywano w formie telefonicznej, jednak nie sporządzano z tych czynności notatek służbowych. Koszty rozwiązań informatycznych zostały ustalone na podstawie analizy rynkowej podobnych rozwiązań i porównanie konkurencyjnych ofert. Koszty prowizji agencyjnych za reklamy poprzez analizę standardów rozliczeń prowizyjnych w agencjach reklamowych, a koszty reklamowe – na podstawie cennika serwisów, w których kupowana była reklama.

(akta kontroli str. 486, 488)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niepoinformowanie Ministerstwa o zakupie laptopa o wartości 3 tys. zł w trakcie realizacji projektu, bez wcześniejszego zaplanowania tego wydatku w ofercie, co było niezgodnie z regulaminem konkursu oraz zawartą umową;
2. Przesunięcia wydatków podczas realizacji programu, pomiędzy poszczególnymi rodzajami kosztów, bez informowania o tym Ministerstwa, co było niezgodne z regulaminem konkursu oraz zawartą umową.

Kontrola NIK wykazała, że w trakcie realizacji umowy Stowarzyszenie dokonało zmian wydatków przenosząc je pomiędzy poszczególnymi kategoriami kosztów:

- Spotkanie ekspertów, zwiększenie o 10,32 zł, z 20 tys. zł na 20 010,32 zł;
- Zakup materiałów medialnych, zmniejszenie o 1 tys. zł, z 31 do 30 tys. zł, w zakresie zakupu licencji do podcastów;
- Produkcja materiałów medialnych, zmniejszenie o 2 tys. zł, z 32 tys. zł do 30 tys. zł;
- Dostosowanie strony internetowej Stowarzyszenia do potrzeb projektu, zmniejszenie o 5639,7 zł, z 15 tys. zł do 9260,3 zł, tj. o 37,6% wartości;
- Promocji, zwiększenie o 14 630,38 zł, z 96 tys. zł do 110 630,38 zł, tj. o 15,2% wartości, w tym:
 - Promocja – na Facebooku, zwiększenie o 31 004,45 zł z 50 tys. zł do 81 004,45 zł,
 - Promocja na Instagramie - zwiększenie o 7395,55 zł z 10 tys. zł do 17 395,55 zł,
 - Planowaniu mediów (Instagram) – zwiększenie o 115,19 zł z 1 tys. zł do 1115,19 zł,

¹² Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm.

- Prowizji agencyjnej (Instagram) – zwiększenie o 115,19 zł z 1 tys. zł do 1115,19 zł,
- Zrezygnowano z: promocji na Google, za 20 tys. zł, planowania mediów na Google Ads, za 5 tys. zł, prowizji agencyjnej Google Ads, za 2 tys. zł;
- Zrezygnowano z finansowania koordynacji administracyjnej projektu na kwotę 6 tys. zł.
- Koszty administracyjne 20 tys. zł, w tym zakup laptopa do obsługi projektu 2999 zł.

Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, że przyczyną dokonania powyższych zmian było nieuwzględnienie w harmonogramie podatku VAT dla podmiotu zagranicznego, który to podatek należało doliczyć do kosztów od razu po ich wydatkowaniu. Zakup laptopa nie został natomiast uwzględniony w ofercie, ponieważ Stowarzyszenie nie wiedziało, że należało to tam określić. Zakup jednak był konieczny, ponieważ do prac administracyjnych był wykorzystywany komputer prywatny.

W ocenie NIK dokonanie powyższych zmian oraz zakup laptopa bez poinformowania Ministerstwa w okresie realizacji projektu naruszało postanowienia umowy¹³ oraz regulamin¹⁴ konkursu. Fakt kupna laptopa oraz dokonane przeniesienia wydatków pomiędzy poszczególnymi rodzajami kosztów przedstawiono dopiero w sprawozdaniu końcowym.

(akta kontroli str. 81-93, 386-395)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia przygotowanie przez Stowarzyszenie zadania do realizacji konkursu. Jednak naruszeniem warunków konkursu, było: nieinformowanie Ministerstwa, w trakcie realizacji projektu, o dokonanych przesunięciach wydatkowania środków pomiędzy poszczególnymi rodzajami kosztów oraz brak przedstawienia w ofercie konieczności zakupu laptopa, czego skutkiem mogło być rozwiązanie umowy i konieczność zwrotu przekazanych środków.

OBSZAR

2. Osiągnięcie zakładanych efektów i ocena metod ich pomiaru.

Opis stanu faktycznego

2.1 Stowarzyszenie nie przedstawiło NIK dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie rozpoznania potrzeb w zakresie wspieranie małżeństwa, jako najlepszego środowiska opiekuńczo-wychowawczego dla dzieci, przygotowania młodych par do radzenia sobie z wyzwaniami życia rodzinnego, tworzenia otoczenia szczególnie przyjaznego rodzinom, a także upowszechnienia informacji, kompetencji i wytworzonych w jego ramach narzędzi oraz skupienia wspólnotowej aktywności na trosce o rodzinę, jako fundamentie ładu społecznego. Nie udokumentowało także analiz wskazujących, czy projekt wpisywał się w politykę regionu ani, czy były w tym zakresie przeprowadzane konsultacje z lokalnymi instytucjami (np. gminy).

Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, że rozpoznanie potrzeb odbyło się poprzez dyskusję zaangażowanych ekspertów z wykorzystaniem dostępnej literatury fachowej oraz raportów organizacji rządowych i pozarządowych, dotyczących sytuacji rodziny.

NIK nie kwestionuje, że członkowie i współpracownicy Stowarzyszenia posiadali przydatne doświadczenie i umiejętności, które wykorzystali przy realizacji projektu. Jednak brak dokumentacji źródłowej uniemożliwia jednoznaczne potwierdzenie, że powyższe analizy były dokonywane.

¹³ § 4 pkt 1 i 2 umowy.

¹⁴ Część A rozdz. I pkt 2 regulaminu.

Stowarzyszenie samodzielnie realizowało zadania związane z kontrolowanym projektem, nie korzystając z podwykonawców. Nie współpracowało też z innymi instytucjami o podobnym charakterze czy zakresie działalności społecznej.

Realizowany projekt był jednym z wielu działań Stowarzyszenia o w obszarze polityki prorodzinnej. Działania te wpisywały się w działania określone w Uchwale Rady Rodziny Nr 1 z dnia 7 lutego 2020 r. o promocji rodziny i małżeństwa przez media.

(akta kontroli str. 486, 488, 505)

2.2 Typ działań podejmowanych przez Stowarzyszenie obejmował przede wszystkim reklamę i promocję postaw prorodzinnych za pośrednictwem technik Internetowych za pomocą mediów społecznościowych o najszerszym spektrum dotarcia do założonej grupy docelowej. W tym celu Stowarzyszenie stworzyło oraz zakupiło niezbędne materiały promocyjne w formie adekwatnej do wykorzystywanego medium, jakim są media społecznościowe w obecnym okresie, najbardziej docierającym do grupy docelowej, określonej w ofercie. Głównym wskaźnikiem efektów realizowanych zadań był zasięg w najpopularniejszych aktualnie mediach społecznościowych (Facebook i Instagram), ponieważ w zgodnej opinii ekspertów zaangażowanych w kampanię oraz ekspertów branżowych, kupowanie zasięgów w mediach społecznościowych daje najlepszy stosunek efektu do ceny. Kupienie podobnego zasięgu w mediach tradycyjnych (np. TV lub radio) kosztowałoby kilkakrotnie więcej. Jako rodzaj wskaźnika wybrano liczbę odsłon w danym medium, ponieważ w taki sposób najczęściej wyceniane są reklamy. Inny rodzaj wyceny np. za „kliknięcie” jest w momencie zakupu możliwy tylko w formie bardzo szacunkowej. I taką, analogicznie, przyjęto formę oceny rezultatów produktu.

(akta kontroli str. 486, 488, 505)

2.3 Stowarzyszenie nie stwierdziło trudności oraz nie zgłaszało problemów bądź ograniczeń wynikających ze sposobu realizacji konkursu, które miały negatywny wpływ, na jakość realizacji dotowanego zadania. Stowarzyszenie nie informowało również o trudnościach przy realizacji programu będących skutkiem pandemii Covid-19. Stąd informacje o trudnościach nie były przekazywane do MRiPS. Stowarzyszenie od początku istnienia realizuje działania i projekty mające służyć rodzinie i rodzicielstwie. Nieustannie Stowarzyszenie prowadzi działania na rzecz rodzin, poprzez promocję postaw prorodzinnych oraz aktywną działalność szkoleniową, promocyjną i społeczną w zakresie określonym w Statucie.

(akta kontroli str. 486, 489, 505)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia, że Stowarzyszenie posiadało możliwości organizacyjne i kadrowe oraz korzystało z doświadczonej kadry współpracowników i wykonawców projektu, co w połączeniu z doświadczeniem w tematyce prorodzinnej zaangażowanych ludzi pozwoliło zrealizować założone zadania. NIK zwraca jednak uwagę na brak udokumentowanych analiz w zakresie polityki prorodzinnej.

OBSZAR

3. Przestrzeganie zasad wykorzystania środków.

Opis stanu
faktycznego

3.1 Koszty podane w rozliczeniu projektów konkursu wynikały z ewidencji księgowej. Wyodrębniono analityczne konta księgowe, na których były ewidencjonowane koszty podawane w sprawozdaniach z projektów konkursu wg kategorii kosztów ujętych w kosztorysie, na podstawie wzoru określonego w Regulaminie konkursu. Koszty poniesione przez Stowarzyszenie, pochodzące z dotacji, na realizację programu można uznać za racjonalne, mające uzasadnienie i pozwalające na uzyskanie

oczekiwanych efektów określonych w złożonej ofercie, stąd można uznać, że były one niezbędne do realizacji projektu.

Kwoty podane w rozliczeniach projektów były zgodne z danymi z zestawień obrotów i sald dla tych kont analitycznych za okres objęty rozliczeniem.

Stowarzyszenie wyodrębniło w ewidencji księgowej konta syntetyczne dotyczące realizowanego programu, zawierające zapisy operacji gospodarczych przeprowadzonych w wyniku realizowanych zadań. Do kont wydzielono analitykę, na której ewidencjonowano koszty według rodzaju, zgodnie z kwalifikacją kosztów wykazaną w sprawozdaniu, wg wzoru określonego w Regulaminie konkursu.

Polityka (zasady) rachunkowości Stowarzyszenia, przyjęta uchwałą Nr 1/2013 Zarządu Stowarzyszenia w dniu 23 listopada 2013 r. nie spełniała wymogów określonych art. 10 ust. 1 uor (zagadnienia te zostały szczegółowo omówione w sekcji nieprawidłowości).

Obsługę księgową Stowarzyszenia, w tym ewidencję księgową realizacji wydatków badanej dotacji, prowadziło zewnętrzne, wynajęte na zlecenie biuro rachunkowe.

(akta kontroli str. 78-80, 355-385, 411-413, 433-436, 470-479, 529)

3.2 Płatności z tytułu realizacji zadań konkursowych Stowarzyszenie realizowało do dnia zakończenia trwania umowy, tj. do 31 grudnia 2020 r. Środki konkursu przekazane w 2020 r. zostały rozliczone do jego końca. Rozliczenie dotacji nastąpiło na podstawie dowodów księgowych stwierdzających dokonanie operacji gospodarczych, które były podstawą zapisów w księgach rachunkowych zgodnie z art. 20 uor. Wydatki poniesione z tytułu realizacji projektu zostały prawidłowo udokumentowane i zarejestrowane w prowadzonej ewidencji księgowej. Były one przewidziane w budżecie projektu, złożonym wraz z ofertą. Podczas realizacji dokonano jednak zmian wielkości wydatków w poszczególnych kategoriach kosztów, nie informując o tym Ministerstwa.

(akta kontroli str. 104-236, 411-413)

3.3 W rozliczeniach kosztów realizacji zadań konkursowych nie stwierdzono wydatków niekwalifikowalnych (13 rodzajów), które nie mogły być finansowane ze środków konkursu i nie odnosiły się w sposób jednoznaczny do projektu. Stowarzyszenie, realizując program finansowany z badanej dotacji nie rozliczało wydatków na:

- podatek od towarów i usług (VAT), który mógł zostać odliczony na podstawie art. 86 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług¹⁵;
- nagrody, premie i inne formy bonifikaty rzeczowej lub finansowej dla osób zajmujących się realizacją zadania;
- wyjazdy służbowe osób zaangażowanych w realizację projektu na podstawie umowy cywilnoprawnej;
- zadania objęte działalnością gospodarczą Stowarzyszenia.

(akta kontroli str. 104-236, 411-413, 507)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Stowarzyszenie posiadało dokument, przyjęty jako polityka rachunkowości, który nie spełniał wymogów określonych w art. 10 ust. 1 uor.

Prezes Stowarzyszenia wyjaśnił, że polityka rachunkowości została przyjęta w minimalnym zakresie, a wybrane elementy były określone w innych dokumentach, nie precyzując jakich. Przyznał jednak, że polityka rachunkowości powinna zostać zaktualizowana.

(akta kontroli str. 78-80, 429-436)

¹⁵ Dz.U.2021 r. poz. 685, ze zm.

OCENA CZĄSTKOWA

Przyjęta w Stowarzyszeniu polityka rachunkowości nie spełniała wymogów określonych w art. 10 ust. 1 uor.

Kontrola nie wykazała nieprawidłowości w rozliczeniach księgowych oraz w sprawozdaniu końcowym.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Przestrzeganie postanowień umów i regulaminów dotyczących wydatkowania środków publicznych, oraz szczegółowe określanie planowanych kosztów, w składanych ofertach w konkursach organizowanych przy wykorzystywaniu środków publicznych.
2. Aktualizacja polityki (zasad) rachunkowości zgodnie z wymogami określonymi w art. 10 ust. 1 uor.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 2 listopada 2021 r.

Kontroler
Piotr Narel
st. inspektor kp.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
p.o. Dyrektor
Dariusz Rogowski

.....
podpis

.....
podpis